

ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТАРШИХ
ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ПЕДАГОГІКИ ТВОРЧОСТІ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Зміна ціннісних орієнтацій, що відбувається в даний час у всіх сферах життєдіяльності світової спільноти – політиці, економіці, науці, культурній сфері, обумовлена зміною цивілізацій, яка сталася на рубежі ХХ і ХХІ століть. Століття техніки (ХХ століття) поступається місцем століттю людини (ХХІ століття), і людство знаходиться в творчому пошуку доріг переходу від техногенної цивілізації ХХ століття до антропогенної цивілізації ХХІ століття. Ціннісна орієнтація суспільства на людину, визнання особистості як вищої цінності соціально-економічної політики, – відмінні риси розвитку сучасної антропогенної цивілізації.

Основною цінністю освіти антропогенної цивілізації ХХІ століття виступає творчість як спосіб розвитку людини в культурі. Творча орієнтація в вихованні і навчанні дозволяє розглядати освіту як процес розвитку і задоволення потреб людини, як суб'єкта життя, культури і історії. Актуальність проблеми розвитку творчої особистості обумовлена, з одного боку, соціально-економічною динамікою і потребами суспільства, необхідністю розробки інноваційних, нестандартних ідей, пошуку ефективних стратегій в розвитку всіх соціальних стосунків, з іншого боку, процесами модернізації сучасної освіти, де центром і основною цінністю є людина, її здібності і творчі можливості.

Великого поштовху набула проблема розвитку творчої особистості в рамках досліджень у педагогіки творчості. Як відмічає, відомий український дослідник проблем педагогічної творчості член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, фундатор педагогіки творчості як галузі системи педагогічних наук С. Сисоєва – “Забезпечення творчого розвитку особистості – найважливіше завдання всіх світових освітніх систем” [7, с.12]. Головним і найбільш складним явищем, яке вивчає педагогіка творчості, є формування творчої особистості дитини в її навчально-виховній взаємодії з педагогом. У цьому процесі, на думку С. Сисоєвої, власні можливості як учня, так і педагога розвиваються й набувають об'єктивного характеру, відбиваючись у конкретних якість і особливостях їх особистостей. Саме цей процес відображає сутність педагогічної творчості. Таким чином, поняття “педагогіка творчості” містить в собі поняття “педагогічна творчість” [7, с. 83].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Сучасна теорія творчості знаходиться у стадії становлення, характеризується багатоаспектністю і безліччю різних теорій, концепцій, теоретичних і емпіричних знань. Проблемою формування і розвитку творчої особистості займалися філософи, психологи, учені-педагоги і практики (В. Андреев, Г. Альтшуллер, А. Брушлинський, Л. Виготський, Г. Гіргінов, В. Загвязинський, І. Зязюн, В. Кан-Калик, Н. Кічук, В. Моляко, М. Нікандров, Я. Понаморьов, М. Поташник, К. Роджерс, В. Семиченко, С. Сисоєва, А. Спіркін, А. Шумілін та ін.).

Формулювання цілей статті... Не дивлячись на ряд істотних відкриттів, узагальнень і спостережень, проблема творчості і особливо, феномен творчих здібностей, до теперішнього часу залишається недостатньо вивченим явищем. До цих пір феномен творчих здібностей не має єдиного пояснення і розуміння у різних областях наукового знання, не визначена психологічна структура творчих здібностей, не достатньо вивчені рівні і особливості генези творчих здібностей, не знайдені надійні способи вивчення розвитку творчих здібностей.

Актуальною проблемою є розвиток творчих здібностей в системі безперервної освіти. Оновлення сучасної системи освіти, пов'язане з модернізацією навчально-виховного процесу, обумовлює необхідність створення педагогічних умов для розвитку кожної дитини, формування дошкільника як розвиненого суб'єкта. Це особливо актуально для початкової ланки системи безперервної освіти – дошкільної освіти оскільки, за переконанням ряду учених (Л. Артемова, А. Богуш, О. Брежнєва, Л. Буркова, О. Васильєва, Д. Годовікова, Т. Дуткевич, Ю. Косенко, О. Кононко, С. Ладивір, М. Лісіна, Л. Маневцева, Л. Проколієнко, О. Проскура, Г. Стадник, К. Щербакова та інші), формування у дошкільників такого найважливішого психічного новоутворення, як творчого мислення, багато в чому визначає успішність подальшого становлення особистості дитини. У зв'язку з цим велике значення набуває виявлення ефективних психолого-педагогічних умов, що оптимізують розвиток всіх форм мислення у дітей дошкільного віку.

У системі дошкільної освіти сьогодні відбуваються серйозні зміни, які торкаються кожної сім'ї, кожної дитини, вихователів і керівників дошкільних навчальних закладів. У роботах вітчизняних і зарубіжних авторів доведена ефективність колективного вирішення творчих завдань дітьми дошкільного віку виявлена продуктивність самостійності і творчого мислення у дітей в умовах спеціально організованої спільної ігрової діяльності. Проте варто відзначити, що в більшості досліджень в цій області розглядається лише дитяча спільна діяльність, роль і місце вихователя в спілкуванні висвітлені трохи, безпосередня організація творчої взаємодії в дошкільному віці представлена фрагментарно. В зв'язку з цим особливо актуальними нам представляються

наступне питання: розробити і науково обґрунтувати систему педагогічного супроводу розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку.

Природа творчих здібностей і механізми їх розвитку привертала увагу мислителів всіх епох. Ще давньогрецькі філософи (Демокріт, Сократ, Платон, Арістотель та ін.) прагнули в своїх системах навчання застосовувати методи, які розвивали б у вихованців здібність до творчості. Наукові підходи до проблеми творчості почали складатися на рубежі XIX-XX століть. Сучасні уявлення про творчі здібності передбачають зв'язок людини з культурою, як результат його творчої діяльності, що сприяє особистісному розвитку і становленню особистості шляхом формування всіляких способів творчої діяльності, необхідних для самореалізації особистості в пізнанні, праці, науковій і художній діяльності.

Здібності – це такі психологічні особливості людини, від яких залежить успішність придбання знань, умінь, навичок, але які самі до наявності цих знань, навичок та умінь не зводяться. Дитина, що має здібності, але не розвиває їх у процесі виховання і навчання, знань, умінь і навичок не накопичує. Таким чином, здібності – це тільки можливість, але ще не дійсність. Здібності формуються в діяльності, в процесі навчання, але не завжди вони виявляються у людини відразу.

Як відмічає С. Сисоєва – широке вживання в звичайному і спеціально-науковому словниках терміну “творчі здібності”, як і багатьох інших сполучень із словом “творчий” досить довільне та умовне. У психології зроблена спроба дати класифікацію поняттям здібності, обдарованість і талант за єдиним критерієм – успіх в діяльності [7, с. 129]. Значну роль у реалізації здібностей відіграють характерологічні, особливості особистості – такі як відповідальність, акуратність, наполегливість, упертість, працелюбність і т.п. Ці якості, як правило, розглядаються за межами власне здібностей, але їх нерозривний зв'язок зі здібностями не викликає сумнівів [7, с. 130].

На думку С. Сисоєвої дослідники проблеми творчості, коли розглядають процеси навчання і виховання, часто використовують термін творчі здібності, які розуміють широко, як синтез властивостей і особливостей особистості, які характеризують ступінь їх відповідності вимогам певного виду навчально-творчої діяльності і обумовлюють рівень її результативності. У діяльності окремі здібності виявляються не ізольовано, а у взаємодії і по відношенню до мети як щось цілісне. Міра інтеграції здібностей в системі конкретної діяльності може мати індивідуальне забарвлення, так як з однією і тією ж продуктивністю окремих функцій у різних осіб результативність їх діяльності буде відрізнятися. Кожний індивід характеризується ще й показником інтеграції окремих здібностей відносно різних видів діяльності [7, с. 129-130].

Аналіз проблеми розвитку творчих здібностей у старших дошкільників дозволяє розглядати творчі здібності як інтегральну характеристику, яка виступає як суб'єктивна детермінанта творчості з одного боку, представляє мотиваційну основу розвитку творчості у дітей, а з іншого боку – творчі здібності розвиваються і формуються залежно від особливостей дитини і умов протікання ігрової діяльності, яка в цей період є такою, що веде до творчого розвитку.

Таким чином, програма розвитку дитини повинна реалізуватися з врахуванням індивідуалізації і диференціації навчально-виховного процесу, а саме, в ранньому виявленні задатків, здібностей і обдарованості дітей. До кінця дошкільного віку з'являється самостійність дітей в діях і інтересах до певних видів діяльності (співу, малювання, театралізації і так далі). У зв'язку з цим велике значення набуває виявлення педагогічних умов, що оптимізують розвиток творчих здібностей у дітей в процесі виховання в дошкільних навчальних закладах.

Педагогічний супровід розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку, є комплексною технологією підтримки і допомоги дитині. Педагогічний супровід є особливим видом організованої взаємодії супроводжувачого і супроводжуваного із зміною ціннісно-смыслових орієнтацій і установок дорослих, що створює оптимальні умови розвитку творчих здібностей у дітей. Педагогічний супровід розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку заснований на творчих формах взаємодії, педагогічної підтримки і допомоги, творчому підході, з опорою на особистісні інтереси дитини, на творчість у виховній діяльності. Під супроводом розуміється технологія, що забезпечує створення умов для прийняття суб'єктом розвитку оптимальних рішень в різних ситуаціях життєвого вибору.

Концептуальні основи розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку засобами педагогічного супроводу нами розроблялися на принципах урахування закономірностей природного розвитку дітей і природовідповідності в цілому, особливостей творчого підходу у навчально-виховній діяльності і розвитку індивідуальної перспективи самореалізації дошкільників. Базовим принципом педагогічного супроводу розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку є організація різних видів співпраці, що передбачає взаємну підтримку.

Педагогічний супровід розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку нами здійснювався засобами педагогіки творчості. Педагогіка творчості – наука і мистецтво творчого виховання і навчання. Це – різновид педагогіки, що протиставляє себе педагогіці примусу. Педагогіка творчості спрямована на творче

виховання і навчання, іншими словами, педагогіка творчості досліджує процес формування (розвитку) творчої особистості, а також досліджує як це робити творчо в будь-якому предметі навчання.

Аналіз наукової літератури (В. Андреев, Г. Альтшулле, А. Богуш, А. Брушлинський, Л. Виготський, Г. Беленька, Г. Гавриш, В. Загвязинський, І. Зязюн, В. Кан-Калик, Н. Кічук, О. Кононко, З. Левчук, В. Моляко, М. Нікандров, Я. Понаморьов, М. Поташник, П. Просецький, А. Пуанкаре, В. Рибалко, К. Роджерс, С. Рубінштейн, Л. Рувинський, В. Савич, О. Савченко, В. Семиченко, В. Сухомлинський, С. Сисоєва інші) дозволяє розглянути розвиток творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку, як характеристику особистості, яка може бути представлена на двох рівнях: програмно-змістовному і діяльнісно-операційному. Реалізація діяльнісно-операційного рівня у педагогічному процесі дозволила виявити особливості організації педагогічної діяльності в дошкільних навчальних установах, які організували педагогічний супровід розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку. Програмно-змістовний рівень представлений творчим компонентом, дозволяв розвивати у дитини такі характеристики творчого мислення, як гнучкість, оригінальність, тощо які дозволяють розвивати творчі здібності дитини.

На основі визначених концептуальних основах нами була розроблена програма організації педагогічного супроводу, спрямованого на розвиток творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку. Програма включала серію вправ особлива увага приділяється творчим іграм, творчим завданням і творчим роботам. Крім того, в програмі вказана конкретна діяльність супроводжувача і супроводжуваних, особлива увага приділяється толерантності поведінки, умінню організовувати творчий процес, дбайливому відношенню до незвичайних ідей і питань дітей. Всі ці складові передбачають прояв творчої ініціативи, створення нового творчого продукту та творчого навчально-виховного середовища.

Проведене теоретичне дослідження дозволяє стверджувати, що творчі здібності є інтеграційним утворенням, що включає: мотивацію, емоційні властивості та пізнавальні процеси що дозволило нам побудувати етапи. Мотиваційний компонент включав створення в дошкільному навчальному закладі атмосфери успіху, заходів щодо переходу ігрових мотивів в стійкий інтерес до творчої діяльності. Даний компонент передбачав активну участь дітей в творчих процесах, пов'язаних з вирішенням творчих завдань. Використання емоційного компонента дозволило враховувати емоційну позицію дитини в ігровій діяльності, оскільки на базі відчуттів і емоцій закладається вся система стосунків дитини до навчально-виховного процесу в дошкільному навчальному закладі. Це сприяло виникненню емоційних реакцій на ситуацію творчості. Дуже важливим було врахування пізнавальних процесів дитини.

З метою експериментального аналізу розробленої системи педагогічного супроводу розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку нами було проведено педагогічний експеримент в дошкільних навчальних закладах Півдня України. Особлива увага була приділена виявленню здібностей до співпраці в творчій діяльності, а також умовам, при яких виникає потреба в генерації оригінальних рішень.

На констатувальному етапі дослідження ми розробили анкету мета якої – діагностика готовності вихователів до організації педагогічного супроводу розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку в дошкільних навчальних закладах. У анкеті було представлено 14 питань, які поділялися на 2 групи: перша група питань була спрямована на виявлення теоретичних знань організації педагогічного супроводу розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку в дошкільних навчальних закладах, друга група питань дозволяла проаналізувати практичну готовність до організації педагогічного супроводу розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку.

Проведене дослідження засвідчило, що вихователі в загальній формі представляють сутність і механізми організації педагогічного супроводу розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку в дошкільних навчальних закладах (67%). Абсолютно не знають механізмів організації педагогічного супроводу розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку в дошкільних навчальних закладах – 23% з числа опитаних. Аналіз відповідей також показує, що 73% вихователів визнає у себе творчі здібності,

На констатувальному етапі дослідження ми провели дослідження серед дітей старшого дошкільного віку у дітей вивчалися стартові можливості в прояві творчості в спільній діяльності з вихователем і однолітками. Констатувальні зрізи прояву творчих здібностей проводилися з 54 дітьми експериментальної і 54 дітьми контрольної групи у п'яти дошкільних навчальних закладах. Наші спостереження за діяльністю дітей старшого дошкільного віку в ігровій діяльності показали відсутність творчої позиції. В ході дослідження було виявлено, що діти старшого дошкільного віку практично не уміють вирішувати завдання на творче мислення (57%), не переживають радості при виконанні творчих робіт (62%), погано уявляють собі способи творчої співпраці (89%). Нами виявлено, що лише 4% дітей мають позитивне відношення до аспектів, що цікавлять нас, виявляють мотивацію творчості.

Ми прийшли до висновку, що серед основних причин низького рівня розвитку творчих здібностей у дошкільників те це що мають місце низький відсоток творчих завдань в навчально-виховному процесі дошкільного навчального закладу, жорстка орієнтація на правильну відповідь; невміння вибудовувати творчу

співпрацю, низьку вербальну творчість, відсутність мотивації творчої діяльності і невміння спілкуватися з дорослими і однолітками.

Дітям були запропоновані завдання, розроблені, на основі використання таких критеріїв як "оригінальність", "гнучкість". Окрім цього, дітям були запропоновані тести "Закінчи зображення", "Збери квадрат". Нами була виявлена наступна закономірність – діти мають низький рівень творчого мислення – 40%, самостійно можуть побачити і виразити словесно асоціативні образи – 19%, за допомогою вихователя – 28%.

З врахуванням цього ми спроектували для експериментальної групи технологічну модель розвитку творчих здібностей дошкільників засобами педагогічного супроводу і розробили програму, що реалізовує дану модель в системі конкретного дошкільного навчального закладу. Центральною ідеєю програми є ідея створення творчого середовища через організацію різного вигляду творчих форм взаємодії як з вихователям, так і однолітками, а також введення у виховний процес творчих форм роботи, що створюють атмосферу заохочення нестандартних форм роботи, нестандартних ідей, питань і рішень. Як вихідні принципи, що регламентують програму, нами прийняті: орієнтація на формування мотивації творчого саморозвитку дітей, врахування емоційної позиції дошкільника, і навчання навикам творчої співпраці з дорослими та однолітками.

Основні напрями програми педагогічного супроводу розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку реалізовувалися нами поетапно: Початковий етап – формування задуму програми педагогічного супроводу розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку, побудованого на вивченні стосунків дитини з вихователем і однолітками. Вивчення та оптимізація плану роботи дошкільного навчального закладу з точки зору розвитку творчих здібностей, ознайомлення педагогів і дітей з особливостями творчої діяльності. Основний етап – формування творчого середовища через введення у зміст творчих завдань та гавань на розвиток творчого мислення, а також зміну форм роботи шляхом впровадження різних форм творчої діяльності. Завдяки цьому виникає мотивація саморозвитку, і на цій основі змінюються творчі параметри. Підсумковий етап – формування творчого середовища, що виникає в результаті спільної творчості педагога і дитини, дітей один з одним, і на цій основі, формування творчої позиції кожної дитини.

Основною умовою реалізації даної програми є творча стратегія педагогічної взаємодії, для якої характерні: відношення до дитяти як до суб'єкта власного розвитку, орієнтація на розвиток і саморозвиток дитини, створення умов для самореалізації і самовизначення дитяти. При такій взаємодії основними тактиками стає співпраця і партнерство, що дають можливість дитини проявити творчу активність, самостійність, оригінальність. Саме такий педагогічний супровід дозволяє дошкільникові перетворитися на творчого суб'єкта навчально-виховного процесу який здатен направляти власний розвиток, а також здатний акумулювати творчий досвід в цілому.

В ході експериментального дослідження в експериментальних групах використовувалися наступні засоби педагогіки творчості: "Рішення творчих завдань"; "Біном фантазії (прийоми Дж. Родарі)"; "Метод каталогу (Е. Кунце)"; "Мозковий штурм"; "Метод фокальних об'єктів"; "Теорія рішення винахідницьких завдань (типові прийоми фантазування) (Г. Альтшуллер)"; "Проектні технології" та ін.

Організація і керівництво процесом педагогічного супроводу розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку передбачало роботу вихователя щодо підготовки до організації педагогічного супроводу його організації, аналізу його результатів. Готуючись до організації педагогічного супроводу розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку разом з вихователем ми підбирали відповідно до програмних вимог виховання і навчання дітей певної вікової групи творчі ігри та творчі завдання; визначали оптимальний час їх проведення; готували необхідний матеріал; вивчали й осмислювали проблеми організації і керівництва процесом педагогічного супроводу розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку; намагалися збагатити дітей знаннями й уявленнями, необхідними для розв'язання творчого завдання.

В якості критеріїв розвитку творчих здібностей дошкільників нами були визначені: 1) Мотиваційний компонент – спрямованість діяльності, який включає спектр інтересів, мотивацію саморозвитку, творчу позицію дитяти. 2) Емоційний компонент. Даний компонент передбачав емоційно відношення до процесу творчої взаємодії. Дозволяв враховувати емоційну позицію дитяти. 3) Змістовний компонент включав знання і уміння в області перетворень наявних знань, та формування навичок творчого мислення (оригінальності, гнучкості, тощо), а також розвиток здібностей до прогнозування. 4) Організаційний компонент – уміння вибудовувати систему взаємин, при якій спільна творчість – цікавий процес, де думка кожним є цінність. Таким чином, показниками розвитку творчих здібностей можуть бути: провідні мотиви діяльності; спектр інтересів, що формують емоційно-позитивне ставлення до творчої активності; змістовні показники, виражені в наявності навичок творчого мислення, нестандартної розумових дій, здібностей в прогнозуванні; організаційні заходи, що знайшли своє вираження в процесі спільної творчої діяльності.

В результаті повторної діагностики на формуальному етапі дослідження в експериментальній групі були встановлені зміни, що сталися з моменту початку роботи. Аналогічна діагностична робота на формуальному етапі дослідження була проведена і в контрольній групі. У експериментальній групі значно зросли показники

творчого мислення, внаслідок впровадження педагогічного супроводу діти, змінили мотивацію творчої діяльності (15%), що значно покращило показники на наявність творчої позиції у дошкільників (21%). Порівняльний аналіз даних показав, що по всіх діагностичних складових спостерігається позитивна динаміка в експериментальній групі. Так, мотивація до творчої діяльності виросла на 15%. Завдяки спеціальному навчанню навикам творчої спільної роботи ці показники зросли на 28%. Таких динамічних змін ми не відзначили в контрольній групі, хоча вони займалися за тією ж програмою, але творчого компонента в неї включено не було. У розвитку їх творчих здібностей невеликі зміни є але вони незначні.

Висновки... Проведене дослідження дозволяє зробити висновки, що педагогічний супровід розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку засобами педагогіки творчості, є комплексною технологією підтримки і допомоги дитині. Педагогічний супровід є особливим видом організованої взаємодії супроводжувачого і супроводжуваного із зміною ціннісно-сміслових орієнтацій і установок дорослих, що створює оптимальні умови розвитку творчих здібностей у дітей, організація педагогічного супроводу засобами педагогіки творчості дозволяє дітям вільно проявляти творчі здібності.

Література

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» / [наук. ред. та упоряд. О. Л. Кононко]. – [2 ге вид випр.]. – К. : Світик, 2008 – 430 с.
2. Богуш А. М. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному закладі / А. М. Богуш, Н. В. Гавриш, Т. М. Котик. – К. : Вища школа, 2005. – 345 с.
3. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте: Психологические очерки : кн. для учителя / Л. С. Выготский. – [3-е изд.]. – М. : Просвещение, 1991. – 93 с.
4. Кардашов В. Н. Теоретические и методические основы художественно-творческого развития школьников / В. Н. Кардашов; [под ред. Н. А. Кушаева]. – Бердянск : Дом техники плюс, 2000. – 160 с.
5. Рибалка В. В. Психологія розвитку творчої особистості : навч. посібник / В. В. Рибалка. – К. : ІЗМН, 1996. – 236 с.
6. Сисоєва С. О. Педагогічна творчість : монографія / С. О. Сисоєва. – К. : «Каравела», 1998. – 150 с.
7. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості : підручник / С. О. Сисоєва. – К. : Міленіум, 2006. – 344 с.

Анотація

В роботі проаналізована система педагогічного супроводу розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку засобами педагогіки творчості. Педагогічний супровід розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку розглядається як комплексна технологічна підтримка і допомога дитині.

Анотація

В работе проанализирована система педагогического сопровождения развития творческих способностей у детей старшего дошкольного возраста средствами педагогики творчества. Педагогическое сопровождение развития творческих способностей у детей старшего дошкольного возраста рассматривается как комплексная технологическая поддержка и помощь ребенку.

Summary

The system of pedagogical accompaniment of development of creative capabilities is in-process analysed for the children of senior preschool age by facilities of pedagogics of creation. Pedagogical accompaniment of development of creative capabilities for the children of senior preschool age is examined as complex technological support and help to the child.

Ключові слова: творчі здібності, педагогіка творчості, педагогічний супровід розвитку творчих здібностей дошкільників.

Ключевые слова: творческие способности, педагогика творчества, педагогическое сопровождение развития творческих способностей дошкольников.

Key words: creative capabilities, pedagogics of creation, pedagogical accompaniment of development of creative capabilities of under-five/pls.

Подано до редакції 20.10.2011.

УДК 371.11

©2012

Островерхова Н.М.

МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ СФОРМОВАНOSTI ТЕХНОЛОГІЧНОЇ
КУЛЬТУРИ
КЕРІВНИКА ШКОЛИ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Закономірний неперервний науково-технічний прогрес зарубіжної та вітчизняної науки і практики трансформується у принципово нових суспільно-політичних і соціально-економічних умовах України як суверенної незалежної держави. У своєму розвитку країна орієнтується на європейський досвід функціонування основних сфер життєдіяльності суспільства, водночас зберігає і